

Aan de rekenkamer Doetinchem
t.a.v. de heer S. Dijk

p/a Postbus 9020

7000 HA DOETINCHEM

verzendsdatum:	29 augustus 2024	onderwerp:	reactie op rekenkameronderzoek naar inburgering
ons kenmerk:	1731480 / 1892452	uw kenmerk:	1727228/1803668
inlichtingen bij:	I. Jansen	uw brief van:	18 juni 2024
telefoonnummer:	(0314) 373 845	bijlage:	geen bijlage

Geachte heer Dijk,

Hartelijk dank voor het rapport Rekenkameronderzoek inburgering Gemeente Doetinchem. In uw brief stelt u ons in de gelegenheid om een reactie te geven op uw rapport met conclusies en aanbevelingen. Hier maken wij graag gebruik van.

Met de inwerkingtreding van de Wet Inburgering 2021 is er vanaf 1 januari 2022 een nieuw stelsel waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor de inburgering van nieuwkomers. De uitvoering en implementatie van deze wet hebben wij voortvarend opgepakt. Het is prettig te lezen dat u concludeert dat de opzet en de organisatie van de inburgering in de gemeente Doetinchem goed is opgezet en dat deze bijdragen aan een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de inburgering. Daarnaast plaatst u een aantal kanttekeningen en geeft u aan dat door deze op te pakken de doeltreffendheid en doelmatigheid verder kan worden versterkt.

Uw onderzoek heeft plaatsgevonden in het eerste half jaar 2024 waardoor er, zoals u terecht constateert, nog geen statushouders zijn die het hele inburgeringstraject doorlopen hebben. Toch kan er al het een en ander geconstateerd worden over wijze van uitvoering. In de praktijk wordt overigens in de uitvoering al continu geanticipeerd en bijgestuurd op ontwikkelingen die zich voordoen.

De Wet Inburgering 2021 geeft gemeenten een sleutelrol om inburgeraars mee te laten doen in de samenleving, het liefst via betaald werk. Aangezien de gemeenschappelijke regeling uitvoeringsorganisatie Laborijn de Participatiewet uitvoert en de kennis en expertise heeft om mensen te begeleiden naar werk, is in Doetinchem ervoor gekozen de uitvoering van de Wet inburgering 2021 te beleggen bij Laborijn. De instrumenten en middelen vanuit de Participatiewet worden dan ook voor deze doelgroep ingezet.

Voor de jaren 2022 en 2023 is opdracht verleend aan Laborijn in de vorm van het afsluiten van een Dienstverleningsovereenkomst. Vanaf 2024 is de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling.

De missie van Laborijn (breed voor alle inwoners) is dat iedereen kan meedoen op de best passende plek. Het uitgangspunt daarbij is altijd het realiseren van regulier betaald werk en als dat (nog) niet lukt ondersteunt Laborijn bij het zo optimaal mogelijk participeren in de samenleving. Deze missie is passend en sluit aan op de dienstverlening aan inburgeraars.

Van belang is hierbij dat de inburgeraar snel/tijdig kan starten met inburgeren, een inburgeringstraject op maat kan volgen en dat een duaal traject wordt gevolgd. Dit wil zeggen dat het leren van de taal hand in hand gaat met participatie (via stage, opleiding, werkervaringsplaats of werk).

De Wet Inburgering 2021 is een lerend stelsel. De regelgeving is weliswaar afgestemd op de uitvoering, nu komen we er in de praktijk achter of het ook werkt. Uw rapportage draagt hier aan bij. De opzet en uitvoering van inburgering verbetert als gemeenten en samenwerkingspartners met en van elkaar leren. Op verschillende manieren wordt hier, gestimuleerd vanuit het rijk, inhoud aan gegeven (o.a. door Communities of Practice in te richten, regionale verbinders aan te stellen, uitwisselingssessies inburgering in de uitvoering te organiseren, Benchmark statushouders en Inburgering uit te voeren). Naast deze manieren om te komen tot verbetering, nemen wij ook uw aanbevelingen ter harte.

Hierna gaan wij nader in op de door u, op basis van de hoofd- en deelconclusies, gegeven aanbevelingen aan de gemeenteraad.

- 1. Formuleer als raad wanneer in de ogen van de raad de uitvoering van inburgering succesvol is. Stel daarbij als raad duidelijke ambities en concrete doelen vast. Bepaal aan de hand van deze visie op inburgering of en hoe de samenhang met andere beleidsdomeinen kan worden versterkt. De gemeente zelf, dus niet Laborijn, is aan zet om deze beleidsmatige samenhang vorm te geven en organiseren.**

U spreekt hier over het vormgeven van beleidsmatige samenhang en het vaststellen van een visie. U vraagt zich af wat wil de raad met de beleidsruimte die de Wet Inburgering biedt? Wij zijn verheugd te kunnen melden dat de gemeenteraad onlangs het integraal beleidskader sociaal domein "Samen groeien, gewoon doen" heeft vastgesteld. Hierin is de strategische koers voor het sociaal domein vastgelegd.

Als gemeente hebben wij een belangrijke (wettelijke) verantwoordelijkheid in het sociaal domein. We zijn kaderstellend en geven ruimte aan onze uitvoeringsorganisaties en aan de professionals in de uitvoering, met voldoende mandaat om te kunnen handelen in het belang van de inwoner. Dat vraagt wel om een stevige regierol. Wij blijven dan ook nauw in verbinding met onze uitvoeringspartners.

De ambities en beleidskeuzes zijn vastgelegd aan de hand van vijf bouwstenen en vier sociale opgaven. Met het vastleggen van deze bouwstenen en sociale opgaven creëren we de beleidsmatige samenhang waar u over spreekt. Dit vraagt om integraal over de domeinen heen te werken en vormt de overkoepelende paraplu waarop we in Doetinchem de uitvoering in het sociaal domein baseren. De vijf bouwstenen laten zien wat wij belangrijk vinden, waar wij voor staan en hoe we te werk gaan. Ze vormen het fundament onder onze aanpak: Veerkracht, Perspectief, Inwoner centraal, Preventie en Vertrouwen. Deze bouwstenen geven onzes inziens aan dat niet de wet, de regeling of de voorziening centraal (systeemwereld) staat maar dat wij juist willen aansluiten op de leefwereld van de inwoners.

De vier grote sociale opgaven waar mee aan de slag gegaan wordt op basis van het nieuwe beleidskader zijn:

1. Bestaanszekerheid als basis onder een sociaal en veerkrachtig Doetinchem
2. Verstevigen sociale basis in buurten en wijken
3. Kansrijk opgroeien en een leven lang leren
4. Gezond en gelukkig leven

Binnen deze opgaven is specifiek aandacht voor nieuwkomers. Elke nieuwkomer hoort er vanaf dag één bij. We willen dat nieuwkomers meedoen in onze samenleving het liefst via betaald werk. We investeren in maatschappelijke participatie.

U geeft aan dat nu niet helder is voor de raad wanneer de uitvoering van de wet geslaagd is. Er zijn wel een aantal doelstellingen maar die zijn beperkt concreet gemaakt. Aangegeven wordt

dat dit het lastig maakt om de voortgang van het inburgeringstraject inzichtelijk te maken en om waar nodig bij te sturen.

Wij wijzen u erop dat er wel degelijk kaders zijn vastgesteld door de raad. Deze zijn opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde nota "Beleidskader statushouders gemeente Doetinchem 2019-2022". Deze kaders vormen voor Laborijn de basis bij het vormgeven van het ondersteuningsaanbod en de uitvoering van de Wet inburgering. Deze kaders zijn destijds uitgewerkt in de dienstverleningsovereenkomst met Laborijn. Zoals wij al eerder in deze brief stelden is inburgering een lerend stelsel. De ervaringen van de afgelopen periode nemen wij mee bij de uitwerking van het integraal beleidskader. Dit krijgt vorm via vier uitvoeringsagenda's met concrete doelen en deelopdrachten. Bij de uitwerking van iedere sociale opgave komen vervolgens de vijf bouwstenen terug. Uw aanbeveling wordt hierin meegenomen.

2. Geef als raad het college de opdracht om inzichtelijk te maken hoe de huidige aandachtspunten in de uitvoering gaan worden opgelost en laat het college de raad informeren over de realisatie van die oplossingen.

Bij de geformuleerde deelconclusies over *beleid, organisatie en uitvoering, doeltreffendheid en doelmatigheid* en over *informatievoorziening, sturing en controle* zijn een aantal knelpunten geconstateerd. Zoals wij hierboven al aangeven wordt in de uitvoering zoveel mogelijk voorgesorteerd en geanticipeerd op knelpunten. Dit wordt lokaal opgepakt of soms wordt regionaal samengewerkt om tot oplossingen te komen. We gaan hier inhoudelijk in op een aantal gesignaleerde knelpunten.

Beleid

Zie voor wat betreft dit onderdeel de reactie bij aanbeveling 1.

Organisatie en uitvoering

Er zijn wachttijsten geweest door docententekort. Dit is een landelijk probleem. Hier heeft Laborijn geen directe invloed op. Laborijn overbruggt de wachttijd voor inburgeraars door zelf een ondersteuningsaanbod (taaltrainer in dienst genomen) te realiseren waar statushouders aan deelnemen zodat toch een start gemaakt kan worden met inburgering. Naast de taaltrainer kunnen inwoners direct starten met sociale activering (alle dagdelen beschikbaar) waardoor er wel direct vanaf het begin wordt gestart met een traject.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Geconstateerd wordt dat de huidige opzet voor *financieel ontzorgen* niet voor ieder statushouder even passend is. Op dit moment is afgesproken dat een cultuurvertaler aansluit bij de gesprekken met BvFO zodat de inburgeraar goed wordt geïnformeerd over de ins- en outs van het financieel ontzorgen. Deze cultuurvertaler is een bekend gezicht voor de inwoner aangezien deze ook een rol speelt in de verschillende modules die Laborijn biedt. Door de inzet van de cultuurvertaler in het proces van BvFO vervult deze de functie van bruggebouwer tussen BvFO en de inwoner.

Inmiddels heeft BvFO een (nood) voorziening waar ter overbrugging een beroep op gedaan kan worden als er prangende financiële problemen ontstaan. Op deze wijze kan er leefgeld uitbetaald worden. Op deze manier wordt beter maatwerk toegepast.

De *begeleiding naar werk* van statushouders lukt nog maar mondjesmaat. Dit is een landelijk probleem. Werkgevers zijn nog steeds huiverig om statushouders in dienst te nemen o.a. omdat zij vaak de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen. De inzet van statushouders draagt immers bij aan het verminderen van de krapte op de arbeidsmarkt. Als statushouders gaan werken dan leren zij ook sneller de Nederlandse taal en cultuur. Statushouders worden zo

sneller onderdeel van de Nederlandse samenleving. Landelijk, regionaal en lokaal worden dan ook acties ondernomen om statushouders aan werk te helpen. Landelijk is er nu een subsidieregeling voor werkgevers opengesteld om werkgevers te stimuleren statushouders in dienst te nemen. Regionaal zijn er tal van initiatieven om statushouders een goede start te geven op de arbeidsmarkt. Een regionale coördinator is aangesteld die acties initieert en coördineert om statushouders aan het werk te helpen. Er is bijvoorbeeld een regionaal project Kleurrijke Zorgverleners geïnitieerd door werkgevers waar Laborijn nauw bij betrokken is. Statushouders krijgen een opleiding tot zorgverlener en worden begeleid naar werk. Onlangs is een kwartiermaker gestart die werkt aan een plan 'vroege start in de Achterhoek'. Hij voert een verkenning uit met als doel van start te kunnen gaan met het ontwikkelen van een aanpak waarin nieuwkomers (asielzoekers en statushouders) versneld via werken-wonen-leren inburgeren in de samenleving. Laborijn is nauw betrokken bij deze ontwikkelingen en acties. Daarnaast heeft Laborijn de opdracht om de instrumenten in het kader van de Participatiewet ook in te zetten voor statushouders. Ten tijde van het onderzoek was Laborijn nog maar kort bezig. Inwoners hebben tijd nodig om de taal te leren, de modules van Laborijn te doorlopen om uiteindelijk met voldoende "bagage" de arbeidsmarkt op te kunnen. Inmiddels zien we dat er inwoners zijn die van een participatieplaats een betaalde baan hebben gevonden.

Informatievoorziening, sturing en control

Zie voor wat betreft dit onderdeel onze reactie bij aanbeveling 3.

3. Spreek als raad bij de vaststelling van de visie met het college af hoe de informatievoorziening over de uitvoering van de visie eruit moet zijn. Betrek daarbij de mogelijkheid om meer inzicht te krijgen in ervaringen van statushouders om het lerend effect te versterken.

Op verzoek van het algemeen bestuur van Laborijn en van de gemeenteraad rapporteert Laborijn via de cyclusproducten over de uitvoering, zodat de raad haar kaderstellende en controlerende rol goed kan invullen. Tijdens een bijeenkomst 20 november 2023 is de gemeenteraad uitgebreid geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoering van de inburgering.

Ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid zijn zeker van waarde voor ons beleid en de uitvoering. Terugkijken en reflecteren leveren waardevolle inzichten op. In het integraal beleidskader sociaal domein is dit uitdrukkelijk benoemd. Juist met deze ervaringskennis kunnen we een brug slaan tussen de leefwereld van onze inwoners en de complexe systeemwereld van de gemeente en andere betrokken partijen. Hier maken wij ook in de toekomst zeker gebruik van. In de huidige praktijk wordt dit al gedaan door de inzet van cultuurvertalers. Laborijn gaat ook starten met een (pilot) klanttevredenheidsonderzoek voor deze doelgroep.

29 augustus 2024
reactie op
rekenkameronderzoek
naar inburgering

5

1731480 / 1892452

Nogmaals dank voor uw onderzoek en rapportage met aanbevelingen. In lijn met uw aanbevelingen is gewerkt aan een integrale visie en in uitvloeisel daarvan vindt nadere concretisering van de doelen plaats. Wij gaan werken met een uitvoeringsagenda per opgave. Per uitvoeringsagenda werken we met een monitoringsplan. Hierbij gaan wij met uw aanbevelingen (verder) aan de slag.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Doetinchem,

secretaris burgemeester